

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 04-05-2020 r.

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.613.12.2020.MAW

**Pan
młodszy inspektor Witold Markiewicz
p.o. Komendanta Miejskiego Policji
w Bydgoszczy**

ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

na podstawie doniesień medialnych¹ do Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informacje o działaniach działań funkcjonariuszy bydgoskiej Policji podjętych w dniu 3-go maja 2020 roku wobec obywateli znajdujących się przed pomnikiem Kazimierza Wielkiego w związku ze Świętem Konstytucji. Jak wynika z informacji uzyskanych przez dziennikarzy podobne działania zostały podjęte wobec grupy obywateli manifestujących swoje poglądy w dniu 1-go maja 2020 roku.

Jak wskazano w materiale prasowym osoby te stosowały się do obowiązujących przepisów wprowadzonych w związku z stanem epidemii (obowiązek zachowania 2 metrów odstępu, obowiązek zasłaniania twarzy). Należy wskazać, że w związku z dynamicznym procesem legislacyjnym oraz obowiązującymi ograniczeniami działania podejmowane przez obywateli były jedyną skuteczną formą realizacji ich prawa do manifestacji poglądów. Niemniej policjanci zdecydowali się „rozwiązać zgromadzenie”, wylegitymować wszystkie osoby znajdujące się pod pomnikiem bez podania podstawy do podjęcia tego działania, a w stosunku do jednej uczestniczki zastosowano środki przymusu bezpośredniego, gdy

¹ *Bydgoska policja użyła siły wobec uczestniczki spotkania w obronie konstytucji. "To bezprawie!"*, Gazeta Wyborcza (bydgoszcz.wyborcza.pl, 03.05.2020r.), https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,25916279,policja-spisywala-i-nagrywala-uczestnikow-spotkania-w-obronie.html?utm_source=facebook.com&utm_medium=SM&utm_campaign=FB_Gazeta_Wyborcza&fbclid=IwAR393_-alePMVSNgXCVYomcSvWBEx2v2vzAb0cmVudAaxrL4qs-v1UvuE0 [dostęp 4.05.2020r.].

odmówiła podania danych osobowych. Ponadto zaniepokojenie Rzecznika wzbudza informacja o rejestrowaniu wideo osób znajdujących się pod pomnikiem przez funkcjonariuszy. Należy przypuszczać, że materiały te zostaną wykorzystane przy kierowaniu wniosków o ukaranie do sądu lub o nałożenie kar administracyjnych.

Działania podjęte przez funkcjonariuszy policji budzą wątpliwości Rzecznika, zwłaszcza w zakresie dotyczącym wykonywania przez Policję czynności na potrzeby wymierzania przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego kar administracyjnych określonych w obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2020 r. art. 48a ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 ze zm.). Z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360) wynika, że Policja wykonuje czynności na polecenie organów administracji rządowej w zakresie, w jakim obowiązek ten został określonych w odrębnych ustawach. Tymczasem przepisy Rozdziału 8a wprowadzone do ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi ustawą z dnia 31 marca 2020 o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 568) regulujące wymierzanie kar administracyjnych za nieprzestrzeganie zakazów i nakazów w związku ze stanem epidemii nie przewidują jakiegokolwiek formy udziału w tym postępowaniu Policji. W związku z tym nie aktualizuje się w tym zakresie kompetencja Policji wynikająca z art. 14 ust. 2 ustawy o Policji, ta właśnie odrębna ustawa nie przewiduje bowiem jakiegokolwiek procesowej formy udziału Policji w wymierzaniu kary administracyjnej. Natomiast w zakresie w niej nieuregulowanym stosuje się do kar pieniężnych (art. 48a ust. 8 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi) odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz., 900 ze zm.), a więc przepisy regulujące materię zobowiązań podatkowych, które nie zawierają również żadnych uprawnień dla Policji.

W związku z powyższym powstaje uzasadniona wątpliwość dotycząca podstawy prawnej działań podejmowanych w tym zakresie przez Policję, która jak każdy organ władzy publicznej musi działać na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP),

zaś każdy funkcjonariusz wykraczający poza te granice naraża się co najmniej na odpowiedzialność dyscyplinarną.

Rzecznik ma świadomość znaczenia wprowadzonego zakazu organizacji zgromadzeń w związku z obowiązującym stanem epidemii i koniecznością ochrony zdrowia publicznego. Niemniej, należy podkreślić, że całkowity zakaz w tym zakresie budzi pewne wątpliwości ponieważ może prowadzić w praktyce do naruszenia istoty konstytucyjnego prawa obywateli do zgromadzeń wynikającego z art. 57 Konstytucji RP, co stałoby w sprzeczności z konstytucyjnie dopuszczalnym zakresem ograniczania prawa podmiotowego i zasadą proporcjonalności wynikającą z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Należy wskazać, że możliwym byłoby osiągnięcie określonego przez ustawodawcę celu omawianej regulacji za pomocą mniej dolegliwych środków. Ponadto warto wskazać, że wolność zgromadzeń traktowana jest znacznie bardziej restrykcyjnie niż inne konstytucyjne wolności, które również doznają ograniczeń, w szczególności wolność wyznania. Rzecznik zdaje sobie sprawę, że Policja wykonuje obowiązujące prawo, jednak wskazane wyżej kwestie i ustawowe zadania Policji polegające na ochronie praw obywatelskich powinny zawsze uwzględniać wartości konstytucyjne w ramach podejmowanych czynności służbowych. Wartości te muszą być też brane pod uwagę przy ocenie tych działań z punktu widzenia ich proporcjonalności i adekwatności.

Mając powyższe na względzie, działając z upoważnienia RPO, stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627) zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o udzielenie wyjaśnień w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Mirosław Wróblewski

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/